

POSUDEK

oponentky na diplomovou práci

Jméno a příjmení: Bc. Iveta Kuklová

Téma práce: Problematika začínajícího učitele

Autorka, Bc. Iveta Kuklová, se ve své diplomové práci zaměřuje na profesně složitě období učitelů, jímž je počátek jejich pedagogické kariéry.

Diplomová práce je členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je rozvržena do dvou hlavních kapitol. V první z nich se autorka zabývá specifiky učitelské profese, zejména z hlediska začínajících učitelů, druhá je věnována nejrozličnějším variantám systémové podpory, která bývá využívána českými školami.

Teoretická část předložené práce je strukturována adekvátním způsobem, nicméně název první hlavní kapitoly „Vymezení pojmů“ není příliš výstižný z hlediska obsahu některých podkapitol.

Oceňuji využití poměrně širokého spektra informačních zdrojů, vedle české i zahraniční odborné literatury autorka čerpá i z ryze českých odborných materiálů sloužících přímé aplikaci ve školním terénu z autorství různých pedagogických institucí, např. Učitel naživo, Začni učit, Učitelská platforma či Pedagogická komora. Autorka použité zdroje náležitým způsobem cituje a odkazuje. Text je psán čtivě.

Z hlavního cíle výzkumného šetření (formy vnímané podpory začínajícím učitelům ze strany zvolené základní školy) autorka tři formulovala dílčí cíle, které de facto odpovídají třem výzkumným otázkám (formy vnímané podpory získané ze strany ZŠ, vnímaná dostatečnost této podpory a zachycení klíčových problémů začínajících učitelů [s. 50]). Pomocí hloubkových polostrukturovaných rozhovorů oslovila šest začínajících učitelů. Tento počet je z hlediska zvolené metodologie mírně podlimitní, to je však do značné míry kompenzováno tím, že získané rozhovory byly hloubkové a poskytly rozsáhlý a informačně velmi bohatý výzkumný materiál.

Za pozitivní považuji zevrubný popis přípravy rozhovorů i jejich průběhu a také podrobný popis procedury kvalitativní analýzy (otevřené kódování a technika vyložení karet). Dále vysoce hodnotím autorčinu velmi systematickou práci s nashromážděným materiálem, k němuž využila analytický software Atlas.ti. Prostřednictvím tematické analýzy získala čtyři hlavní témata. Zajímavé a podnětné je zpracování subjektivně vnímaných úspěchů a zdrojů spokojenosti v souvislosti se začínající vlastní učitelkou profesí. Podobně se jeví jako podstatné zachycení potíží začínajících pedagogů v důsledku absence nějakého informačního „manuálu“ základních povinností spojených s třídnictvím a povinností třídního učitele vyplývajících z obvyklých každoročních aktivit třídy. Oceňuji i autorčinu schopnost zaznamenat i různé náznaky ambivalence v hodnocení zaužívaných opatření k podpoře začínajících učitelů na sledované škole.

Za jediný významný nedostatek pokládám minimální zastoupení výzkumných informačních zdrojů. Autorka sice v Úvodu práce předestírá svůj záměr vycházet primárně z českých zdrojů, včetně výzkumných prací, ve skutečnosti však pracuje jen s minimem výzkumných studií a zmiňuje je v teoretické části pouze na několika místech. (Zejména první obsáhlá kapitola teoretické části čerpá vesměs jen z různých dokumentů týkajících se školství.) Nepochybně existují zahraniční výzkumy o začínajících učitelích, které sice nevycházejí ze stejné struktury a politiky v oblasti školství, ale přesto se dá očekávat, že velká část potíží této profesní etapy i způsobů jejich řešení (zejména ve studiích ze střední a západní Evropy) by mohla

být do značné míry paralelní. Tento deficit ještě výrazněji vystupuje v diskusní části, která v důsledku absence klíčových informačních zdrojů postrádá jeden ze svých dvou hlavních významů, jímž je syntéza získaných nálezů z vlastního výzkumu s již existujícími a dříve publikovanými poznatky. I kdyby se jednalo o výzkumné studie vycházející ze zahraničních, poněkud jinak koncipovaných školských systémů, stále by byly tyto údaje cenným nástrojem pro reflexi situace v českém školství. Nejruznější školské dokumenty touto literaturou nejsou a autorka tedy de facto nemá s čím své nálezy srovnávat; v diskusní části nacházíme pouze jediný informační odkaz, který se navíc vztahuje k definici, nikoliv k výzkumnému porovnání (tj. k porovnání zachycených reálných jevů).

Závěr a hodnocení: Autorka prokázala dobrou orientaci ve zvolené problematice i dobrou schopnost práce s odbornou literaturou. Její volba nicméně limituje práci s výzkumnými nálezy v závěrečných kapitolách empirické části. Výzkumná část je ovšem z hlediska ostatních kritérií zpracována velmi kvalitně a text má celkově dobrou úroveň. Vzhledem k výše uvedenému navrhuji hodnocení předložené diplomové práce stupněm „**velmi dobře**“.

V Praze dne 1. 1. 2023

Doc. Pavlína Janošová, Ph.D.